

Asia: VN/2160/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Kysymykset lausunnon antajille

Millaisia huomioita teillä on oppivelvollisuuslakiin liittyvistä muutosehdotuksista?

Oppivelvollisuuden suorittaminen työpajatoiminnassa

Kuopion kaupunki pitää kannatettavana oppivelvollisuuslain muutosta, joka mahdollistaisi nuorisolain mukaisen työpajatoiminnan oppivelvollisuuden suorittamistapana asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuun aikana. Muutos monipuolistaa vailla opiskelupaikkaa oleville oppivelvollisille tarjottavaa tukea ja ehkäisee koulutuksen ulkopuolelle jäämistä. Kannatettavaa on myös luonnoksen esitystä asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuun säilymisestä työpajalla olon aikana.

Haasteena kuitenkin nähdään asuinkunnan velvollisuus osoittaa opiskelupaikka kahden kuukauden kuluttua ohjaus- ja valvontavastuun alkamisesta, jos nuori ei ole aloittanut tuohon mennessä opintoja. Asuinkunnalle annettu kahden kuukauden selvitys- ja ohjausaika liian lyhyt työpajajakson järjestämiseksi ja samanaikaisesti opiskelupaikan osoittamisen valmisteleminen. Joissain tapauksissa oppivelvollisen etu olisi pidempiaikainen kiinnittyminen työpajalle, jotta kuntoutuminen ja valmiuksien vahvistuminen olisi riittävää toisen asteen opintoihin siirtymiseksi.

Huolena on myös, riittävätkö tämän kaltaiset työpajapaikat kaikille niitä tarvitseville. Työpajatoiminnan järjestäminen on kunnille vapaaehtoista ja selkeää ei ole, kuinka paljon mahdollinen lakiuudistus tulisi lisäämään työpajatoiminnan tarvetta. Nuori ei myöskään ole oikeutettu samoihin etuuksiin (ruokailu, opiskeluterveydenhuolto, koulumatkatuki, jne.) työpajajaksolla kuin ollessaan oppilaitoksen kirjoilla.

Millaisia huomioita teillä on tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettuun lakiin liittyvistä muutosehdotuksista?

Opiskelijaksi valitseminen

Oppivelvollisten ensisijaisuus valinnoissa nähdään myönteisenä, sillä se selkeyttää ja tukee ohjaustyötä perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa sekä asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuussa. Toisaalta tämä tarkennus heikentää entisestään 18-vuotta täyttäneiden vailla toisen asteen tutkintoa olevien nuorien asemaa opintoihin hakeuduttaessa. Olisiko syytä huomioida vailla toisen asteen tutkintoa olevien nuorten ensisijaisuus? Miten varmistettaisiin, että koulutuksen järjestäjillä olisi jatkossa tarjota riittävä määrä aloituspaikkoja oppivelvollisten ohella myös aikuisopiskelijoille?

Valinnat

Opiskelijan yksilöllisiä valintoja koskevaa säännöksen täsmentäminen siten, että siinä todettaisiin nykyisen lain perusteluissa todettu lähtökohta, että koulutuksen järjestäjän tulisi tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa kaikkia tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen perusteiden mukaisia osia tarvittaessa yhteistyössä 7 §:ssä tarkoitettujen tahojen kanssa, nähdään kannatettavana. Tämä takaa oppivelvollisten tasa-arvoisen aseman opintojen yksilöllisissä valinnoissa riippumatta siitä, minkä koulutuksen järjestäjän valmentavassa koulutuksessa he ovat. Näin ollen taattaisiin myös se, etteivät TUVA-koulutukset lähde liikaa profiloitumaan esimerkiksi ”lukioon valmentavaksi” tai ”ammattilliseen koulutukseen valmentavaksi”.

Järjestyssäännöt

”Perusopetuslain, lukiolain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain soveltamista koskevaan pykälään lisättäisiin maininta järjestyssäännöistä. Lisäksi samaan pykälään lisättäisiin, että perusopetuslain 36 d §:n 1.8.2025 voimaan tullut säännös koskien mobiililaitteiden haltuunottoa ei koske tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta.” Edellä mainitun tekstin viimeistä kohtaa olisi syytä harkita, koska ajoittain mobiililaitteiden haltuunotto olisi perusteltua tutkintoon valmentavassa koulutuksessa työrauhan säilyttämiseksi.

Millaisia huomioita teillä on perusopetuslakiin, ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin ja lukiolakiin liittyvistä muutosehdotuksista?

Aikuisten perusopetus

On kannatettavaa, että oppivelvollisille, jotka ovat suorittaneet perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavat opinnot, mutta joilta puuttuu perusopetuksen jälkeisen koulutuksen suorittamiseksi riittävä suomen tai ruotsin kielen taito, turvattaisiin tarvittavat kieliopinnot ja niiden maksuttomuus sekä myös muut opintososiaaliset edut. Muutoksella parannettaisiin kyseisten opiskelijoiden opintopolkuja ja yhdenvertaisuutta. Aikuisten perusopetusta koskeva tarkennus selkeyttää aikuisten perusopetuksen roolia ja oppivelvollisen mahdollisuuksia vahvistaa kielitaitoaan aikuisten perusopetuksessa, vaikka hänellä olisi jo päättötodistus kotimaastaan tai Suomesta.

Lisäksi asuinkunnalle tulisi antaa oikeus osoittaa opiskelupaikka aikuisten perusopetukseen TUVA- ja TELMA-koulutusten rinnalla, jos se on oppivelvollisen edun mukaista. Yhä useammalta oppivelvolliselta perusopetus jää kesken ennen 17 vuoden ikää, jolloin nykyinen lainsäädäntö ei

tarjoa tarkoituksenmukaista jatkopolkua. Mahdollisuus osoittaa opiskelupaikka aikuisten perusopetukseen hyödyttäisi erityisesti maahanmuuttajanuoria, joilla on puutteellinen suomen tai ruotsin kielen taito, sekä niitä oppivelvollisia, joilta lasten perusopetus jää kesken. Nykytila vaikeuttaa asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuuta ja lisää riskiä, että oppivelvollinen jää ilman tarkoituksenmukaista tukea ja koulutuspolkua esimerkiksi heikon kielitaidon vuoksi.

Opiskelijaksi valitseminen

Oppivelvollisten ensisijaisuus valinnoissa nähdään myönteisenä, sillä se selkeyttää ja tukee ohjaustyötä perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa sekä asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuussa. Toisaalta tämä tarkennus heikentää entisestään 18-vuotta täyttäneiden vailla toisen asteen tutkintoa olevien nuorien asemaa opintoihin hakeuduttaessa. Olisiko syytä huomioida vailla toisen asteen tutkintoa olevien nuorten ensisijaisuus? Miten varmistettaisiin, että koulutuksen järjestäjillä olisi jatkossa tarjota riittävä määrä aloituspaikkoja oppivelvollisten ohella myös aikuisopiskelijoille?

Kaksoistutkinnon maksuttomuus

Tarkennus kaksoistutkintoa suorittavien maksuttomaan koulutukseen nähdään kannettavana.

Silmäri Loviisa
Kuopion kaupunki / kasvun ja oppimisen palvelualue